

LB-1996-711

INSTANS:	Borgarting lagmannsrett - Kjennelse.
DATO:	1996-12-23
DOKNR/PUBLISERT:	LB-1996-711
STIKKORD:	Ærekrenkelser, oppreisning, internasjonal privatrett. Skadeserstatningsloven § 3-6.
SAMMENDRAG:	I forbindelse med den såkalte « selfangersaken » som gjaldt ærekrenkende påstander fremsatt av en selfangstinspektør reiste selfangerne også erstatningssøksmål mot Sveriges Television AB og en produsent av en fjernsynsfilm som ble sendt i svensk TV. Filmen inneholdt en rekke utsagn som var ærekrenkende. Både Sveriges Television og produsenten ble dømt til å betale oppreisning til selfangerne. Utsagnene ble ansett for utilbørlige og rettsstridige. Det dreide seg om alvorlige beskyldninger, og de var fremsatt uten noe forbehold eller motforestillinger. En anførsel fra de saksøkte om at norsk rett ikke kom til anvendelse på deres forhold førte ikke frem.
SAKSGANG:	Oslo byrett Nr. 92-01310 - Borgarting lagmannsrett LB-1996-711 A.
PARTER:	Ankende parter: Gudmund Skogvik m.fl. (Prosessfullmektig: Per Danielsen, Oslo) Ankemotparter: 1. Sveriges Television AB, 2. Bo Landin (Prosessfullmektig: Advokat Synnøve Smedal, Oslo).
FORFATTER:	1. Lagdommer Wilhelm Omsted, formann. 2. Lagdommer Mary-Ann Hedlund. 3. Konstituert lagdommer Sigurd Müller.

Saken gjelder krav om oppreisning i medhold av skadeserstatningsloven § 3-6, fremsatt av fangstfolk på selskuta Harmoni av Tromsø mot Sveriges Television AB (SVT) og Bo Landin.

Bakgrunnen for saken er påstander som ble fremsatt av Odd F. Lindberg etter at han hadde vært med Harmoni på selfangst i Vestisen i 1987- og 1988-sesongene. I 1987 var han med som journalist, og i 1988 som selfangstinspektør oppnevnt av Fiskeridepartementet. Fangsttoktet til Vestisen i 1988 varte fra 12. mars til 11. april. Ved tilbakekomsten ga Lindberg i et intervju med avisen Tromsø, inntatt 12. april 1988, uttrykk for at han hadde iaktatt fangstmetoder som klart stred mot gjeldende regler, og at han ville gjøre nærmere rede for dette i sin rapport til departementet. Hans rapport, som er datert 30. juni 1988, ble mottatt av departementet 11. juli 1988. I rapporten ga Lindberg dels generelt og dels gjennom sin beskrivelse av enkelttilfeller, en omtale av en rekke tildels alvorlige brudd på fangstforskriftene og slik at noen av fangstmennene også var navngitt. På grunn av de alvorlige anklager mot enkeltpersoner besluttet departementet å unnta rapporten fra offentlighet. Lindberg hadde overlatt en kopi av rapporten til avisen Tromsø som gjenga store deler av den 15. juli 1988. Saken ble deretter omtalt i flere aviser, og Lindberg ble intervjuet i Dagsrevyen 16. juli.

De filmopptak Lindberg hadde gjort i Vestisen stilte han til rådighet for bruk i en svensk fjernsynsfilm om selfangst. Filmen ble produsert for Sveriges Television av journalist Bo Landin gjennom hans selskap Miljreportage AB. Den har tittelen "Om sälar och människor". Filmen inneholder en rekke innslag av forskjellig opprinnelse og i betydelig grad klipp fra opptak som Lindberg hadde gjort under toktene med Harmoni. Filmen er sterkt kritisk mot utøvelsen av norsk selfangst rent generelt, og den inneholder intervju med Lindberg der han går nærmere inn på forhold han hadde funnet kritikkverdige under utøvelsen av selfangsten fra Harmoni, og han kommenterer de sekvenser som vises fra hans filmopptak.

Rett før filmen ble sendt i svensk fjernsyn, holdt SVT en pressekonferanse i Oslo den 9. februar 1989. Landin var tilstede, og filmen ble presentert. Pressekonferansen ble dekket av bl.a. Norsk Rikskringkasting.

Filmen ble vist i britisk fjernsyn 9. februar og i svensk fjernsyn 11. februar 1989. Den ble også vist i dansk fjernsyn, men ikke i Norge, bortsett fra enkelte utsnitt som ble sendt i Dagsrevyen. Filmen vakte betydelig oppsikt både i Norge og i utlandet.

Lindbergs rapport førte til ny debatt om norsk selfangst. Saken ble også tatt opp i Stortinget. Ved kongelig resolusjon av 20. februar 1989 ble det oppnevnt en granskningskommisjon. Kommisjonen avga sin rapport den 5. september 1990 i NOU-1990- 19 . I rapporten er fjernsynsfilmen gjennomgått i detalj så langt den inneholder materiale fra Lindbergs filmer. Kommisjonen fant ikke grunnlag for Lindbergs påstander om omfattende og grove brudd på fangstforskriftene under den fangst han observerte på Harmoni, og den fant i stor utstrekning å måtte se bort fra hans påstander. Kommisjonen konkluderte med at det var dens "inntrykk at fangstfolkene stort sett har hatt den holdning at fangstreglene skulle respekteres, og at reglene også gjennomgående er blitt overholdt". Kommisjonen fant imidlertid at det hadde funnet sted en del regelbrudd, men at disse "langt fra har vært så omfattende og så alvorlige som Lindbergs rapport og særlig hans bok gir inntrykk av, men at det likevel er grunn til å overveie tiltak for bedre å vareta dyrevernhensyn under selfangsten". På bakgrunn av dette foreslo kommisjonen enkelte endringer i fangstforskriftene.

Fangstfolkene på Harmoni mente seg ærekrenket gjennom de påstander Lindberg hadde fremsatt gjennom sin rapport og medias dekning av den. De anla en rekke injuriersøksmål med påstand om mortifikasjon og oppreisning. Med bakgrunn i fjernsynsfilmen anla de ved stevning av 7. februar 1992 sak ved Oslo byrett mot SVT og Bo Landin. De saksøkte påsto saken avvist med den begrunnelse at den ikke hadde verneting for norske domstoler. Ved Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse av 31 mai 1994 ble det avgjort at norske domstoler var kompetente. Under hovedforhandlingen for byretten var kravet begrenset til oppreisning for ikkeøkonomisk skade.

Oslo byrett avsa den 20. oktober 1995 dom med slik domsslutning:

1. Sveriges Television AB dømmes til å betale oppreisning til hver av saksøkerne, Gudmund Skogvik, Karl Magnus Pettersen, Astrup Jenssen, Reidar Olsen, Harald Pedersen, Bjørne Kvernmo, Guttorm Bjørkan, Ronny Warberg, Nikolai Hemmingsen, Arne Hemmingsen, Bjarne Guttormsen, Erling Paulsen, Jan Erik Pettersen, Arvid Jakobsen, Terje Bakken med kr 20.000 - kronertjuetusen 00/100 og til hver av Siv Heidi Bakketun og Lena Kersti Bakketun kr 10.000 - kronertitusen 00/100.
2. Bo Landin dømmes til å betale oppreisning til hver av Gudmund Skogvik, Karl Magnus Pettersen, Astrup Jenssen, Reidar Olsen, Harald Pedersen, Bjørne Kvernmo, Guttorm Bjørkan, Ronny Warberg, Nikolai Hemmingsen, Arne Hemmingsen, Bjarne Guttormsen, Erling Paulsen, Jan Erik Pettersen, Arvid Jakobsen og Terje Bakken med kr 2.000 - kronertotusen 00/100 samt til hver av Siv Heidi Bakketun og Lena Kersti Bakketun, kr 1.000 - kronertotusen 00/100.
3. Sveriges Television AB og Bo Landin tilpliktes in solidum å betale saksøkernes saksomkostninger med kr 300.000 - kronertrehundretusen 00/100.
4. Oppfyllelsesfristen for punktene 1, 2 og 3 er 2 - to - uker fra dommens forkynning.

Gudmund Skogvik og de øvrige saksøkere har påanket dommen for så vidt angår erstatningsutmålingen. SVT og Bo Landin har erklært aksessorisk motanke med påstand om frifinnelse.

Ankeforhandling ble holdt i Oslo 30. august og 2. 3. 4. og 5. september 1996. Av partene møtte Gudmund Skogvik, Bjørne Kvernmo og Bo Landin og avga forklaring. Retten mottok også partsforklaring ved telefonavhør av Terje Bakken og dessuten vitneforklaringer fra chefsjurist i STV, Britt Marie Blanck og professor Berthold Grünfeld. Fjernsynsfilmen ble avspilt under ankeforhandlingen. Om bevisførselen vises forøvrig til rettsboken.

Umiddelbart forut for ankeforhandlingen i denne saken ble det avholdt ankeforhandling i ankesaker mellom selfangerne og Norsk Rikskringkasting AS m.fl.

Saken står i samme stilling for lagmannsretten som for byretten. Saksforholdet er gjengitt i byrettens domsgrunner som lagmannsretten viser til. Enkelte tilføyelser vil fremgå av det følgende.

De utsagn i filmen som fangstfolkene har bygget sitt erstatningskrav på er følgende:

- 1.1. For Norge som nasjon er det en skandale at regelverket, som er utarbeidet av Fiskeridepartementet, brytes nær sagt til hundre prosent.
- 1.2. Det sags også klart at honor inte får dödass i sälarnas kastläger där dom föder sina ungar.
- 1.3. Men det allvarligaste är kanske trots allt, männens hatiska inställning till djuren, vilket leder till onödigt plågeri av dom.
- 1.4. Dessutom är det förbjudet att döda hela familjgrupper.
- 1.5. En regel säger att en vitunge som försvaras av sin moder, grönlandssälen, får inte dödas.
- 1.6. Jeg har sett og filmet et utrolig stort antall av tilfeller der unger som har blitt forsvart av sine mødre har blitt drept.
- 1.7. Det er forbudt å fange eller drepe sel som oppholder seg i sjøen. Det gjelder både voksne dyr og unger. Jeg har sett flere tilfeller der denne regelen har blitt brutt.
- 1.8. Den här jägaren använder inte sitt redskap fr att dda djuren, utan endast som dragkrok.
- 1.9. Djuren plågas i en lång dödskamp medan dom förblöder till döds. Detta sker inte endast vid enstaka tillfällen. Det upprepas under hela säljakten.
- 1.10. Allt talar för att sälar flås levande på isen eller ombord på båten.
- 1.11. Och här; ytterligare ett exempel: (på at sel flås levende, jf pkt. 1.10, lagmannsrettens anm.).

Byretten kom til at samtlige utsagn bortsett fra utsagn 1.8 var usanne og ærekrenkende beskyldninger rettet mot fangstfolkene på Harmoni. Erstatningsspørsmålet ble bedømt etter norsk rett. Byretten la til grunn at SVT og Landin var erstatningsansvarlige etter skadeserstatningsloven § 3-6 første og annet ledd.

De ankende parter, Gudmund Skogvik m. fl. har i det vesentlige anført:

Byrettens dom er i det alt vesentlige riktig, dog er den erstatning som er utmålt for lav. Det er imidlertid uriktig når byretten har lagt til grunn at det er ført sannhetsbevis for utsagnet 1.8. Samtlige utsagn er ærekrenkende beskyldninger av meget grov karakter.

Byretten har riktig kommet til at det er norsk rett som må anvendes. Filmene er rettet mot norsk selfangst, og de beskyldninger som danner grunnlaget for erstatningskravet er rettet direkte mot norske borgere. Erstatningskravet er begrenset til den skade som er oppstått på norsk territorium ved sendingen i svensk fjernsyn den 11. februar 1989. Saken har sin nærmeste tilknytning til Norge, og etter de ulovfestede regler om lovvalget er det norsk rett som skal anvendes. Dette lovvalget har støtte i den såkalte "Irma Mignon"-formelen i Rt-1923 II-58 og i juridisk teori, jf Gaarder, Internasjonal Privatrett (1990) side 128. Den såkalte "senderlandsfilosofien", som innebærer at det ved radio- og tvsendinger er senderlandets rett som skal anvendes, er ikke gjeldende rett, og rettsutviklingen har gått i motsatt retning jf Luganokonvensjonens artikkel 5 nr. 3 og, for EU-rettens vedkommende, Domstolens avgjørelse av 7. mars 1995 (Fiona Shevill m.fl. mot Presse Alliance SA).

Erstatningskravene er hjemlet i skadeserstatningsloven § 3-6. For SVT følger dette ansvaret direkte av ordlyden i paragrafens annet ledd siste punktum, "annen institusjon som driver kringkasting" når det gjelder sendingen den 11. februar. Pressekonferansen i Oslo er ikke kringkasting, men her er situasjonen slik at det bør ilegges ansvar etter en analogisk anvendelse av bestemmelsen. Under enhver omstendighet har SVT et selvstendig ansvar etter de ulovfestede regler om organansvar. Olle Mannberg var den som besluttet at pressekonferansen skulle avholdes. Mannberg er distriktssjef i SVT Karlstad, og han må i kraft av sin stilling anses som et representativt organ for SVT, slik at selskapet får et direkte ansvar for den beslutning han traff. SVT er da ansvarlig for ærekrenkelsene etter skadeserstatningsloven § 3-6 første ledd.

Landin er ansvarlig etter skadeserstatningsloven § 3-6 første ledd jf straffeloven § 247. Produksjonen av filmen og den senere visning av den gir grunnlag for ansvar. Visningen av filmen på pressekonferansen var en selvstendig skadevoldende handling fra Landins side.

Vilkårene for oppreisningserstatning foreligger. Beskyldningene som er fremsatt i filmen, er grovt ærekrenkende. Fangstmennene beskyldes for dyremishandling og alvorlige regelbrudd. Selfangstkommissjonen har ikke funnet grunnlag for disse beskyldningene. Ankemotpartene har en streng bevisbyrde for sannheten i ærekrenkende beskyldninger av denne karakter, jf Rt-1988-1398. Det er ikke tilstrekkelig bevis at en lignende episode har funnet sted i en annen sammenheng. På dette punkt er byrettens bevisvurdering uriktig. De ankende parter slutter seg forøvrig i det vesentlige til byrettens vurdering av de enkelte utsagn. Det er ikke ført sannhetsbevis for noen av beskyldningene - heller ikke de som er fremsatt i utsagn 1.1. og 1.8.

Beskyldningene er rettsstridig fremsatt. Det aksepteres at det rettes et søkelys mot selfangst generelt, men det forelå her ingen samfunnsdebatt som kunne rettferdiggjøre de direkte angrepene på mannskapet på Harmoni. Det var ingen saklig grunn til identifisere skuta og mannskapet, slik det her ble gjort. Angrep på enkeltpersoners hederlighet og vandel er noe annet enn å rette søkelys mot samfunnsmessige eller faglige/vitenskapelige spørsmål. De mange og grove beskyldninger er dessuten fremsatt i en sterkt suggestiv form og uten motforestillinger og reservasjoner. Filmene har nærmest karakter av en offentlig henrettelse.

Kravet til årsakssammenheng er oppfylt. De ærekrenkende beskyldninger som er fremsatt i filmen, rammet fangstmennene hardt. Gjentagelsen av beskyldningene har påført dem alle ekstra belastninger.

Landin har handlet grovt uaktsomt, sannsynligvis også mot bedre vitende, jf straffeloven § 248. Han har opptrådt bevisst uhederlig og etisk uforsvarlig. Landin valgte å ikke ta kontakt med fangstmennene til tross for at han var kjent med de mange innvendinger som var kommet mot Lindbergs rapport og at det var reist berettiget tvil om Lindbergs troverdighet.

Ved erstatningsfastsettelsen må det tas hensyn til de subjektive lidelser selfangerne er blitt påført. Den gjentagelse av beskyldningene som fant sted gjennom filmen, rammet dem hardt. De ble på nytt hengt ut som dyremishandlere, uten noen mulighet til å forsvare seg. Det skal derfor ikke tas hensyn til at en del av beskyldningene tidligere var blitt fremsatt offentlig. Påstander om dyremishandling vekker sterke reaksjoner. De fikk alle mange negative reaksjoner, og flere mottok også anonyme trusler. I tillegg til den ikkeøkonomiske skade har fangstmennene også hatt økonomisk tap, men det har ikke vært mulig å føre bevis for tapet hos hver enkelt.

I tillegg til reparasjonshensynet må det ved utmålingen også legges vekt på prevensjonshensynet. Massemedia må være forsiktige med å gjengi påstander med angrep på personlig hederlighet og vandel. I denne saken var det dessuten tale om meget grove beskyldninger fremsatt i et medium med meget stor gjennomslagskraft. Dette er forhold som tilsier at prevensjonshensynet bør tillegges stor vekt. De erstatningsbeløp byretten har fastsatt er for små til å virke avskrekkende. Det må tas hensyn til det erstatningsnivå som er lagt til grunn i andre saker om grove ærekrenkelser i massemedia, jf som eksempel Rt-1994-348.

Påstanden om at SVT er solidarisk ansvarlig med Landin er ny for lagmannsretten. De ankende parter har først etter hovedforhandlingen i byretten fått opplysninger om Landins bopelsforhold. Disse opplysninger tilsier at han er å anse som bosatt i USA. Dersom det er slik at han ikke har bopel i Sverige, men i USA, vil dommen ikke kunne fullbyrdes mot ham i Sverige, og forfølgningen av kravet blir dermed vanskeliggjort. Etter tvistemålsloven § 366 annet ledd nr. 2 må dette kravet da kunne pådømmes i lagmannsretten selvom det ikke ble fremmet for byretten.

De ankende parter har nedlagt slik påstand:

1. Prinsipalt

Sveriges Television AB dømmes til å betale oppreisning til Gudmund Skogvik, Karl Magnus Pettersen, Astrup Jenssen, Reidar Olsen, Harald Pedersen, Bjørne Kvernmo, Guttorm Bjørkan, Ronny Warberg, Nikolai Hemmingsen, Arne Hemmingsen, Bjarne Guttormsen, Erling Paulsen, Jan Erik Pettersen, Arvid Jacobsen, Terje Bakken, Siv Heidi Bakketun og Lena Kersti Bakketun hver med et beløp fastsatt etter lagmannsrettens skjønn, med mer enn de tilkjente beløp i byretten og oppad begrenset til kr 200.000,-.

Subsidiært

Byrettens dom stadfestes for så vidt gjelder Sveriges Television AB så langt den er påanket.

2. Prinsipalt

Bo Landin dømmes til å betale oppreisning til Gudmund Skogvik, Karl Magnus Pettersen, Astrup Jenssen, Reidar Olsen, Harald Pedersen, Bjarne Kvernmo, Guttorm Bjørkan, Ronny Warberg, Nikolai Hemmingsen, Arne Hemmingsen, Bjarne Guttormsen, Erling Paulsen, Jan Erik Pettersen, Arvid Jacobsen, Terje Bakken, Siv Heidi Bakketun og Lena Kersti Bakketun hver med et beløp fastsatt etter lagmannsrettens skjønn, med mer en de tilkjente beløp i byretten og oppad begrenset til kr 50.000,-.

Subsidiært

Byrettens dom stadfestes for så vidt gjelder Bo Landin så langt den er påanket.

3. Sveriges Television AB dømmes til å hefte solidarisk ansvarlig for de beløp Bo Landin dømmes til å betale.

4. I alle tilfeller

Gudmund Skogvik, Karl Magnus Pettersen, Astrup Jenssen, Reidar Olsen, Harald Pedersen, Bjarne Kvernmo, Guttorm Bjørkan, Ronny Warberg, Nikolai Hemmingsen, Arne Hemmingsen, Bjarne Guttormsen, Erling Paulsen, Jan Erik Pettersen, Arvid Jakobsen, Terje Bakken, Siv Heidi Bakketun og Lena Kersti Bakketun tilkjennes fulle saksomkostninger for alle rettsinstanser fra Bo Landin og Sveriges Television AB in solidum.

Ankemospartene, SVT og Bo Landin har i det vesentlige anført:

SVT og Bo Landin kan ikke holdes erstatningsansvarlig, hverken etter norsk eller svensk rett.

Det er uriktig når byretten har avgjort saken i sin helhet etter norsk rett. Norsk rett skal anvendes for så vidt angår pressekonferansen i Oslo, men for sendingen i Sverige er det svensk rett som må anvendes. Byretten har valgt et feil utgangspunkt når den har gått inn på tilknytningspunktet for saken. Det riktige utgangspunkt er handlingsstedet. Handlingen er foretatt i Sverige idet selve sendingen er skjedd derfra. Signalene kan ikke stanses med henblikk på å hindre mottak i et annet land. Det norske televerket tar inn såkalte spilloversignaler, forsterker dem og vidersender dem over satellitt. SVT har intet herredømme over dette. På denne bakgrunn vil det være en urimelig løsning om det er mottakerlandets rett som skal få anvendelse. Prinsippet om senderlandets rett - senderlandsfilosofien - er nedfelt i sentrale internasjonale dokumenter, bl.a. Europarådets utkast til europeisk konvensjon om fjernsyn over landegrensene. Tanken er at man i senderlandet ikke skal behøve å tilpasse sin programvirksomhet til den lovgivning som råder i de forskjellige mottakerlandene. EU-direktivet av 3. oktober 1989 trekker i samme retning når det der heter at det er nødvendig, men samtidig tilstrekkelig, at alle utsendelser er i overensstemmelse med lovgivningen i den medlemsstat hvorfra de bringes. "Irma Mignon"-formelen gir ikke grunnlag for et annet lovvalg. Svensk rett må anvendes for så vidt angår TV-sendingen.

Etter svensk rett, Radioansvarighetslagen § 3-6, er det bare programutgiveren som er ansvarlig for skade som voldes ved misbruk av ytringsfriheten. SVT vil ha solidaransvar for et mulig erstatningskrav. Olle Mannberg var ansvarlig programutgiver. Han er ikke saksøkt, og det må avgjøres prejudisielt om han er erstatningsansvarlig. Det bestrides at det er grunnlag for et slikt ansvar for Mannberg etter svensk rett, og SVT har da heller ikke noe ansvar. Bo Landin er produsent, ikke ansvarlig programutgiver. Han kan ikke holdes ansvarlig etter svensk rett for mulige ærekrenkelser i programmet. Dette følger av Radioansvarighetslagen § 6 jf § 4.

Subsidiært gjøres det gjeldende at SVT heller ikke kan holdes ansvarlig etter norsk rett. Pressekonferansen den 9. februar 1989 er ikke « kringkasting » etter skadeserstatningsloven § 3-6 annet ledd. SVT kan heller ikke ilegges ansvar etter § 3-6 første ledd. Et eventuelt ansvar for SVT må bygges på arbeidsgiveransvaret, jf skadeserstatningsloven § 2-1. Arbeidsgiveren kan ikke holdes ansvarlig for oppreisning for ikkeøkonomisk skade. Ansvar for SVT kan heller ikke utledes av organansvaret. Ingen styrende organer i selskapet var involvert i beslutningen om å holde

pressekonferansen i Oslo. Beslutningen ble truffet på et lavere nivå som ikke utløser et slikt direkte ansvar for selskapet. Heller ikke er det rettslig grunnlag for å ilegge SVT ansvar for fjernsynssendingen den 11. februar 1989. Hjemmelen for et slikt ansvar må i tilfelle søkes i skadeserstatningsloven § 3-6 annet ledd siste punktum. Denne bestemmelsen tar ikke sikte på utenlandske kringkastingselskaper. Det vises til kringkastingsloven § 1-1 tredje ledd. Motivene til skadeserstatningsloven § 3-6 annet ledd femte punktum viser at den kun tar sikte på å fastsette erstatningsansvar for institusjoner som driver kringkasting med hjemmel i kringkastingsloven, jf Ot.prp.nr.67 (1978-1979) side 26 .

Vilkårene for å holde Bo Landin erstatningsansvarlig etter norsk rett foreligger ikke.

Med unntak for utsagnet 1.1. erkjennes at det ikke er ført sannhetsbevis for beskyldningene. Men utsagnene er ikke rettsstridige. De enkelte utsagn må settes inn i sin sammenheng. Norsk selfangst var en sak av stor offentlig interesse, også internasjonalt. Det var helt legitimt å rette et kritisk søkelys mot selfangsten. Filmen tar opp mange sider ved norsk selfangst. Saken hadde stor almen interesse. I slike situasjoner må hensynet til beskyttelsen av den enkeltes ære og personvern vike for den almene interesse i å få en debatt om saken.

Bo Landin - som har bred journalistisk erfaring - har ikke handlet kritikkverdigg. Påstanden om at han har handlet mot bedre vitende bestrides. Han har heller ikke handlet uaktsomt. Filmen er ikke noe hastverksarbeid. Landin har tvertom foretatt grundige forhåndsundersøkelser. Produksjonen tok åtte måneder. Han har foretatt undersøkelser gjennom henvendelser til myndigheter og forskere, og dette kompenserer for at han ikke henvendte seg til fangstfolkene på Harmoni under produksjonen av filmen. Landin har foretatt en selvstendig journalistisk behandling av det materiale han hadde, også av de opplysninger han fikk av Lindberg. Det er riktig at det var reist spørsmål om holdbarheten av endel av Lindbergs påstander, men det innebærer ikke at han bør fratras enhver troverdighet. Billedmaterialet hadde selvstendig verdi uavhengig av hans påstander. Hans opplysninger har forøvrig ført til regelendringer.

Til de enkelte utsagn har ankemotpartene anført:

Utsagn 1.1: Dette er en generell uttalelse om norsk selfangst i sin alminnelighet. Utsagnet gjelder ikke hyppigheten av lovbrudd, men antallet av regler som brytes. Det er ført sannhetsbevis for at de fleste regler i fangstforskriftene er brutt. Også Selfangstkommisjonen må forstås slik. Med denne forståelsen av utsagnet har Landin ikke opptrådt uaktsomt. Utsagn 1.2: Det erkjennes at utsagnet er en usann ærekrenkelse, og at Landin har utvist uaktsomhet. Men utsagnet har hatt liten effekt, og det kan derfor tillegges liten eller ingen vekt. Det er andre sider ved selfangsten som seerne må antas å ha lagt større vekt på. Utsagn 1.3: Det aksepteres at utsagnet er usant og ærekrenkende. Men det som vises er en uetisk handling, jf også Selfangstkommisjonens vurdering side 67 og 69 i rapporten. Det var ikke uaktsomt av Landin å vurdere dette slik. Utsagn 1.4: Dette utsagnet har hatt liten skadevirkning for selfangerne og kan ikke tillegges noen vekt. Utsagn 1.5: Isolert sett, det vil si som muntlig utsagn, er dette ikke ærekrenkende. Men ut fra sammenhengen aksepteres at det foreligger en usann ærekrenkelse. Det er imidlertid uklart om det her foreligger en forsvarssituasjon slik selfangerne hevder og som byretten har lagt til grunn. En slik tvil må komme Landin til gode ved aktsomhetsvurderingen. Utsagn 1.6: Det aksepteres at utsagnet er ærekrenkende. Men det fremgår av Selfangstkommisjonens rapport side 85 at Øystein Wiig som var med som forsker under sesongen i 1987, også hadde et generelt inntrykk av at forbudet mot å avlive kvitunger som ble forsvart av sine mødre, ikke ble respektert. Det kan under disse omstendigheter ikke bebreides Landin som uaktsomt at utsagnet er med i filmen. Utsagn 1.7: Det erkjennes at utsagnet er ærekrenkende, men situasjonen er vanskelig å vurdere, og den gir rom for tolkningstvil. Formålet med forbudet mot å drepe sel i sjøen er å sikre en effektiv avlaving. Selen ligger her på et ustabil flak, og man er ut fra formålet svært nær et brudd på regelen. Også her må tvilen komme Landin til gode, slik at han ikke anses å ha handlet uaktsomt ved å ta sekvensen med. Utsagn 1.8: Det aksepteres at utsagnet er en usann ærekrenkelse. Men byretten har vurdert selve utsagnet riktig idet det er ført bevis for at en slik hendelse fant sted på et annet tidspunkt enn den situasjonen filmbildet viser. Den avlaving som beskrives i den ledsagende kommentar har funnet sted, og avlavingen er ukorrekt. Utsagn 1.9: Det er dokumentert at blodtappingen i mange tilfeller skjer for sent, jf Selfangst kommisjonens rapport side 79. I slike tilfeller er det risiko for at dyret dør ved utblødning.

Det er i strid med regelverket. Det er begrunnet tvil om det var en slik situasjon som forelå. En slik tvil må komme Landin til gode ved vurderingen av hans aktsomhet. Utsagn 1.10: At utsagnet er usant og ærekrenkende bestrides ikke. Bakgrunnen for dette utsagnet er imidlertid at snittet ved blodtappingen legges for langt ned på dyret for ikke å skade skinnet. Regelen i fangstforskriftene er imidlertid at det bare skal skjæres til brystbenet. Landin kan under disse omstendigheter ikke bebreides utsagnet som uaktsomt. Utsagn 1.11: Det erkjennes at også dette utsagnet innebærer en usann ærekrenkelse. Men også her hadde Landin god grunn til å tro at det skjedde en ureglementert avliving. Også Selfangstkommissjonen har vært i tvil om dette, jf rapporten side 68.

Oppreisningserstatning forutsetter at det foreligger en skade. Den som krever slik erstatning må sannsynliggjøre dette. Den faktiske skade ved at norske myndigheter innførte fangstforbud mot selunger, ligger utenfor det som kan være erstatningsbetingende for SVT og Landin. Dette tap følger av offentlig myndighetsutøvelse, og kan ikke kreves erstattet hos ankemotpartene.

Det er ikke ført bevis for at noen av selfangerne er blitt påført skader av betydning. Uttalelsene hadde adresse til selfangsten generelt. De enkelte selfangere stod uansett ikke alene. De kunne søke gjensidig støtte hos hverandre, jf det professor Grünfeld har uttalt om dette. Derved minsker presset for hver enkelt. De lokale reaksjoner, som må antas å ha vært de mest belastende, la seg raskt.

Under enhver omstendighet bestrides det at filmen har ført til noen selvstendig merbelastning for de ankende parter. Omtalen i norske media skyldtes NRKs bruk av saken. Dagsrevyens innslag var ulovlig i forhold til SVT og Landin, idet de utsnitt som ble vist, var ulovlige opptak av filmen på pressekonferansen. I Antenne-Ti ble det ikke foretatt noen visning av filmen. Skadene som følge av filmen var helt marginale sett i forhold til den skade Lindberg selv hadde påført de ankende parter gjennom sin rapport. Det foreligger således ikke årsakssammenheng, i alle fall ikke for SVT.

Ved utmålingen av eventuell erstatning, skal det ved rimelighetsvurderingen etter skadeserstatningsloven § 3-6 tas hensyn til de samme forhold som er påberopt som grunnlag for anførselen om at utsagnene ikke er rettsstridige. For øvrig må det tas hensyn til at Landin ikke kan gjøres ansvarlig etter svensk rett. Prevensjonshensynet kan ikke tillegges vekt i forhold til Landin. Landin har også gitt en unnskyldning overfor selfangerne. Ved erstatningsutmålingen må det tas hensyn til beløp de ankende parter er blitt tilkjent i andre saker i sakskomplekset.

Den påstand de ankende parter har nedlagt for lagmannsretten om solidaransvar for SVT med Landin, er et nytt krav som ikke er pådømt i byretten. SVT samtykker ikke at kravet tas opp for lagmannsretten. Det foreligger ikke noen slik omstendighet som de ankende parter har påberopt. Landin har fortsatt bopel i Sverige. Påstanden må derfor avvises, jf tvistemålsloven § 366 annet ledd nr. 2. . Ankemotpartene har nedlagt slik påstand;

1. Krav om solidaransvar for Sveriges Television AB, for det beløp Bo Landin måtte bli dømt til å betale, avvises.
2. Prinsipalt:
Sveriges Television AB frifinnes.
Subsidiært:
Byrettens dom stadfestes forsåvidt gjelder Sveriges Television AB.
3. Prinsipalt:
Bo Landin frifinnes.
Subsidiært:
Byrettens dom stadfestes forsåvidt gjelder Bo Landin.
4. Gudmund Skogvik, Karl Magnus Pettersen, Astrup Jensen, Reidar Olsen, Harald Pedersen, Bjarne Kvernmo, Guttorm Bjørkan, Ronny Warberg, Nikolai Hemmingsen, Arne Hemmingsen, Bjarne Guttormsen, Erling Paulsen, Jan Erik Pettersen, Arvid Jakobsen, Terje Bakken, Siv Heidi Bakketun og Lena Kersti Bakketun dømmes in solidum til å betale Sveriges Television ABs og Bo Landins fulle saksomkostninger i samtlige rettsinstanser.

Lagmannsretten bemerker:

Lagmannsretten er i likhet med byretten kommet til at det er norsk rett som kommer til anvendelse, også for den del av oppreisningskravet som er forankret i programsendingen den 11. februar 1989 i Sverige. Lagmannsretten er enig med byretten i at filmens innhold innebærer at tilknytningen til Norge er større enn tilknytningen til Sverige og kan i det vesentlige slutte seg til byrettens begrunnelse på dette punkt, men tilføyer at løsningen av jurisdiksjonsspørsmålet ikke er avgjørende for lovvalget. Lagmannsretten legger avgjørende vekt på at filmens tema er norsk selfangst, norske fangstforhold og fangstutøvelsen på norske fartøyer. De beskyldninger som fremsettes, er rettet mot norske selfangere. Skaden på deres omdømme hadde primært sin virkning i Norge idet sendingen kunne tas inn av seere her i landet. Programmet ble sendt i Sveriges TV-2 som etter det opplyste kan mottas av mange seere i Norge. Dette er et forhold som SVT og Landin kunne ta i betraktning. Det forhold at sendingen utgikk fra en senderstasjon i Sverige kan ikke være avgjørende for lovvalget. Tungtveiende hensyn tilsier at spørsmål om erstatningsansvar reguleres av norsk rett for den skade som forårsakes her i landet. Lagmannsretten finner heller ikke at de internasjonale rettskilder som er påberopt av ankemotpartene begrunner en annen løsning.

Selfangernes krav om oppreisning er begrunnet i skadeserstatningsloven § 3-6. Forutsetningen for å kunne illegge noen ansvar etter denne bestemmelsen er at det foreligger en krenkelse av "en annens ære eller privatlivets fred". I denne sak dreier det seg om ærekrenkende beskyldninger som rammes av straffeloven § 247. For å kunne danne grunnlag for ansvar må beskyldningene fylle det objektive gjerningsinnhold i denne bestemmelsen sammenholdt med reservasjonene i straffeloven § 249. I saken her er det reservasjonene i § 249 nr. 3 som er aktuelle. Erstatningsansvaret er betinget av at den som har fremsatt ærekrenkelsen, har utvist uaktsomhet. Det er etter sikker rettspraksis ytterligere et krav at ærekrenkelsen er rettsstridig.

Alle de aktuelle utsagn er ærekrenkende. Det er enighet om at det, bortsett fra utsagn 1.1., ikke er ført sannhetsbevis for beskyldningene. Lagmannsretten er enig med byretten i at utsagnet om at regelverket "brytes til nær sagt hundre prosent" (utsagn 1.1.) må forstås slik at det refererer til både hyppigheten og omfanget av regelbrudd, og at det følgelig inneholder en beskyldning om stadige og gjentatte brudd på fangstforskriftene. Det er ikke ført sannhetsbevis for regelbrudd av et slikt omfang.

Ved vurderingen av om det foreligger en rettsstridig ærekrenkelse må det etter lagmannsrettens syn foretas en sammensatt vurdering av om den, etter de konkrete forhold, er utilbørlig. I denne forbindelse viser lagmannsretten til Rt-1994-506 der det etter at det er pekt på at rettsstridsreservasjonen i straffeloven § 247 ikke bare gjelder for meningsytringer, men også for faktiske opplysninger, heter (side 516):

Adgangen til å informere er en vesentlig side av trykkefriheten og ytringsfriheten. Som allerede nevnt, vil det kunne ha uheldige konsekvenser om ethvert feilskjær i en presset situasjon skal kunne føre til reaksjoner mot pressen. Det må også når det gjelder slike utsagn foretas en konkret avveining av hensynet til ytringsfriheten mot hensynet til beskyttelse av enkeltmenneskets integritet og verdighet.

Etter lagmannsrettens vurdering er alle utsagnene rettsstridige. Det kan etter omstendighetene være berettiget å fremsette en ærekrenkende beskyldning. Ved denne avveining vil hensynet til massemedias informasjonsrolle og hensynet til presse- og ytringsfrihet veie tungt. Dette aspekt må veies mot hensynet til personvernet. Det skal lite til for at beskyldninger om straffbare forhold og andre angrep på personligandel anses rettsstridige. Det vises til Rt-1990-257 der det understrekes (side 264) at man må "være på vakt overfor utilbørlige angrep på hederlighet, lovlydighet og personligandel". Det må ellers tas hensyn til den form beskyldningen er gitt, måten den er fremsatt på og om det er gitt en nøktern og balansert fremstilling av saken. Det må også høre under bedømmelsen av rettsstrid å vurdere om beskyldningene bygger på et forsvarlig grunnlag.

I innledningen til filmen uttaler Landin:

Kvällens Miljbilder skall handla om ett mycket omdebatterat och mycket känsligt ämne, nämligen säljakten, och då framför allt den norska säljakten, som i mer enn hundra år har bedrivits på isarna mellan Jan Mayen och Grönland. Men det finns anledning at så här innan vi visar kvällens

film, att varna før en del scener som kommer att finnas med i den här filmen. Om ungefär 15 minuter skall vi visa ett avsnitt som beskriver dom lagbrott som bedrivs i samband med jakten. Det är nämligen så att norsk jakt inte bara bryter dom norska reglerna som är uppsatta før jakten, utan dom bryter också mot internationella verenskommelser och konventioner som handlar om djurskyddet. Det här avsnittet kommer om ungefär 15 minuter. Är ni känsliga, undvik å se då. I øvrigt hoppas jag att filmen skal kunna ge er svar på många frågor om den norska säljakten. Vi vill också säga att vi visar inte dom här scenerna därfr att dom är uppseendeväckande och blodiga, utan vi visar dom därför att det är första gången vi nu har bevis før att dom här brotten begås.

Etter å ha nevnt at bilder som disse for vel ti år siden avstedkom protester, sier Landin videre:

Dom norska säljägarna har nämligen, till skillnad från sina kanadensiska kolleger, sluppett att konfronteras med demonstranter eller massmedia när dom genomfr sitt arbete. Men i dag vet vi vad som sker på isen mellom Jan Mayen och Grønland.

Filmen fortsetter så med samtalen mellom Landin og Lindberg der de forannevnte utsagn fremkommer.

Det refererte er uten forbehold og motforestillinger. Det dreier seg om alvorlige beskyldninger, både om brudd på fangstforskriftene og om manglende fangstetikk hos fangstfolkene. Lagmannsretten er enig med byretten i at påstanden om at seler flås levende er en meget grov beskyldning. Sett i sammenheng med Landins innledende redegjørelse for filmens innhold fremstår utsagnet som en sikker konstatering av at dette finner sted. Beskyldningen om at fangstfolkene har et hatsk forhold til dyrene er et grovt angrep på deres yrkesetikk.

Når det ellers gjelder de enkelte utsagn viser lagmannsretten til den detaljerte gjennomgåelse som byretten har foretatt (dommen side 43-49). Lagmannsretten slutter seg i det alt vesentlige til byrettens vurdering av utsagnene.

I tillegg til at utsagnene inneholder grove beskyldninger om lovbrudd og dyremishandling er de fremsatt i en suggestiv form som umiddelbart virker overbevisende på dem som ser filmen. Landin har fremhevet betydningen av å rette et kritisk søkelys på selfangsten. Lagmannsretten er enig i at hensynet til folkeopplysningen og den alminnelige samfunnsdebatt må tillegges vekt, men det var ikke nødvendig å ærekrenke mennesket på Harmoni for å lage en kritisk film om norsk selfangst. På dette tidspunkt var det ikke noen løpende samfunnsdebatt som kunne legitimere et innslag av den karakter filmen hadde. Beskyldningene er tendensiøse og grove. Filmen som helhet er ubalansert. Den inneholder ikke noe som er egnet til å svekke beskyldningene. Hensynet til informasjons- og pressefriheten kan ikke begrunne slike grove angrep på identifiserbare enkeltpersoners integritet og hederlighet.

Landin har handlet uaktsomt. Han var kjent med at Lindbergs inspektørrapport var omdiskutert og at det var store innvendinger mot hans påstander. Han må bebreides for overhodet ikke å ha henvendt seg til noen av de fangstfolk han rammet gjennom beskyldningene og for å ha neglisjert de spørsmål som var reist om troverdigheten i Lindbergs beskyldninger. Fangstfolkene hadde imøtegått Lindbergs beskyldninger på flere måter, også i pressen og NRK, og dessuten i en redegjørelse av 29. juli 1988 til Fiskeridepartementet. Dersom Landin har laget sin film med kjennskap til denne redegjørelsen, kan det reises spørsmål om han har handlet mot bedre vitende, jf straffeloven § 248 slik de ankende parter har anført, men lagmannsretten finner ikke grunn til å ta standpunkt til dette. Landin må uansett bebreides for å ha stilt seg ukritisk til Lindbergs påstander. Det er under enhver omstendighet klart at han har opptrådt uaktsomt, og det er tilstrekkelig til å begrunne erstatningsansvar.

Det er fra SVT påberopt at det ikke er hjemmel i norsk rett for å gjøre erstatningsansvar gjeldende overfor selskapet, hverken for så vidt angår pressekonferansen eller TV-sendingen. Pressekonferansen kan ikke anses som "kringkasting". Lagmannsretten enig med SVT i at det ikke er plass for noen analogisk anvendelse av bestemmelsen i skadeserstatningsloven § 3-6 annet ledd i.f. på dette forhold. Heller ikke finner lagmannsretten at SVT kan ha et direkte ansvar i henhold til det såkalte organansvaret. Beslutningen om å holde pressekonferansen ble ikke truffet av selskapets styrende organer; styre eller administrerende direktør. Innbydelsen til pressekonferansen kom fra TV-2 Karlstad, og det er opplyst at beslutningen om å holde den er truffet av Olle Mannberg. Han er

distriktschef i SVT og hadde i kraft av sin stilling kompetanse til å treffe denne type beslutninger. Etter lagmannsrettens vurdering er dette ikke er tilstrekkelig til å anse ham som selskapsorgan. I Rt-1995-209 som gjaldt en kommunes ansvar for ærekrenkelser i vedtak av kommunens sosialsjef/klientutvalg, er det lagt til grunn at et avgjørende kriterium synes å være "om vedkommende råd eller liknende utøver den øverste myndighet innen kommunen på sitt felt". Det er ikke opplysninger i saken som tilsier at Mannberg har noen slik stilling i SVT at hans beslutning ikke kunne ha vært overprøvet av høyere organer i selskapet. Et ansvar for SVT for hans beslutning vil da måtte bygges på arbeidsgiveransvaret etter skadeserstatningsloven § 2-1 som imidlertid ikke er anvendelig for oppreisningserstatning, jf Nygaard, Skade og ansvar (4. utg), side 173.

Når det gjelder TV-sendingen finner lagmannsretten at SVT må anses som "institusjon som driver kringkasting" i den forstand dette begrep nyttes i skadeserstatningsloven § 3-6 annet ledd i.f. Hverken lovens ordlyd, formålsbetraktninger eller andre kilder tilsier at det skal sondres mellom norske og utenlandske selskaper ved fastleggningen av begrepets innhold. De uttalelser som fremgår av forarbeidene til lovendringen av 13. juni 1980 nr. 36, gir etter lagmannsrettens syn ikke særlig veiledning for tolkningen på dette punkt.

At Bo Landin vil være erstatningsansvarlig dersom vilkårene ellers er oppfylt, er ikke bestridt.

Lagmannsretten finner at såvel pressevisningen som sendingen av filmen i svensk fjernsyn har påført de ankende parter skade og at kravet til årsakssammenheng er oppfylt. Begge deler førte til en umiddelbar opptrapping av mediedekningen, og et sterkt negativt fokus på fangstfolkene på Harmoni. De beskyldninger som tidligere var fremsatt, ble nå gjentatt med full styrke og muligens mer intenst enn tidligere. Såvel Skogvik som Kvernmo har forklart at de mottok til dels meget ubehagelige og truende anonyme henvendelser både skriftlig og over telefon.

Utmålingen av oppreisningen er skjønsmessig. Loven stiller ikke opp andre kriterier for skjønnet enn at erstatningen skal finnes "rimelig". Ved fastsettelsen av beløpet må det tas hensyn til den skade som fangstfolkene er blitt påført; de skal gis en høvelig markering av æresoppreisning. Oppreisningen bør også ha en preventiv effekt. I den forbindelse vil grovheten av beskyldningene og graden av uaktsomhet ha betydning. Det nivå som er lagt til grunn i andre saker, vil være til veiledning så langt det gjelder sammenlignbare tilfeller.

Byretten har kommet til et samlet ansvar for Landin på kr 34.000 og for SVT på kr 340.000 med henholdsvis kr 2.000 og kr 20.000 til hver av fangstfolkene. Lagmannsretten enig med byretten i at det må tas hensyn til andre erstatninger som de ankende parter har oppnådd gjennom sine søksmål mot andre skadevoldere i samme sakskompleks, men disse knytter seg til dels til mediedekningen på et tidligere tidspunkt. Landins film og presentasjonen av den førte til en ny behandling i media og nå med sterkt følelsesladde angrep på fangstfolkene. Den endelige rensking av dem for opinionen kom først med Selfangstkommisjonens rapport som ble avgitt 5. september 1990.

Landin har utvist en betydelig grad av uaktsomhet. På grunnlag av hans forklaring legger lagmannsretten til grunn at han har faglig innsikt i de forhold han behandlet journalistisk i filmen. Han har bekreftet at han var kjent med sjøpattedyrs postmortale bevegelser. På den bakgrunn er det vanskelig å følge Landin når han i lagmannsretten har forklart at intet av det som fremkom i Lindbergs filmmateriale ga ham tilstrekkelig grunnlag til å tvile på sin tolkning av det. Landins journalistikk betrakter lagmannsretten som meget kritikkverdige. Også for SVT burde filmen ha fortonet seg som svært tendensiøs, og den burde ha vært behandlet mer varsomt etter den pressede debatt som tidligere hadde funnet sted og som man også i SVT må ha vært kjent med.

SVT er ansvarlig for sendingen av filmen i svensk fjernsyn. Men lagmannsretten er - i motsetning til byretten - kommet til at SVT ikke er ansvarlig for den skade som er påført selfangerne på Harmoni ved pressekonferansen. Under henvisning til de preventive hensyn som gjør seg gjeldende, er lagmannsretten kommet til at byrettens erstatningsutmåling blir å stadfeste for SVT. Erstatningen til hver av de ankende parter settes til kr 20.000.

Lagmannsretten legger til grunn at selfangerne ble utsatt for store belastninger som følge av pressekonferansen og visningen av filmen, og fastsetter den erstatning Landin skal betale til kr 4.000 til hver av de ankende parter.

De ankende parter har krevet dom for at SVT har solidarisk ansvar med Landin. Dette krav er

nytt for lagmannsretten, og SVT har ikke samtykket i at det fremmes. Kravet kan da ikke behandles av lagmannsretten med mindre vilkårene etter tvistemålsloven § 366 annet ledd nr. 2 er oppfylt. De ankende parter har anført at de etter hovedforhandlingen i byretten er blitt kjent med at Landin nå har bopel i USA. Landin har opplyst at han har bopel i Karlstad i Sverige og skatter dit. Det er riktig at han gjennom sine arbeidsforhold også har atskillig opphold i Utah, USA, men han har ikke permanent bolig der. Lagmannsretten legger dette til grunn og er dermed kommet til at det ikke foreligger noen slik omstendighet som de ankende parter har påberopt. Kravet om fastsettellesdom for STVs solidaransvar blir da å avvise.

Etter det resultat lagmannsretten har kommet til har hovedanken delvis ført frem. Omkostningskravet blir å avgjøre etter tvistemålsloven § 180 annet ledd, jf § 174. Lagmannsretten finner ikke grunn til å fravike hovedregelen i § 174. Etter resultatet har motanken vært forgjeves, og etter hovedregelen i tvistemålsloven § 180 første ledd ilegges omkostningsansvar for SVT og Bo Landin i denne.

Advokat Danielsen har for lagmannsretten inngitt omkostningsoppgave på kr 198.541 hvorav salæret utgjør kr 135.000. Omkostningene er ikke fordelt på hovedanke og motanke. Omkostningene i motanken fastsettes skjønnsmessig til kr 120.000 hvorav kr 90.000 er salær til prosessfullmektigen. Det er ikke tilkjent erstatning for tapt arbeidsfortjeneste til de ankende parter, Skogvik og Kvernmo som møtte under ankeforhandlingen.

Lagmannsretten er i resultatet enig i byrettens omkostningsavgjørelse som stadfestes.

Dommen og kjennelsen er enstemmig.

Domsslutning:

1. Byrettens pkt. 1 stadfestes.
2. Bo Landin dømmes til å betale oppreisning til Gudmund Skogvik, Karl Magnus Pettersen, Astrup Jenssen, Reidar Olsen, Harald Pedersen, Bjørne Kvernmo, Guttorm Bjørkan, Ronny Warberg, Nikolai Hemmingsen, Arne Hemmingsen, Bjarne Guttormsen, Erling Paulsen, Jan Erik Pettersen, Arvid Jakobsen, Terje Bakken hver med 4.000 - firetusen - kroner og til Siv Heidi Bakketun og Lena Kirsti Bakketun hver med 2.000 - totusen - kroner.
3. Byrettens dom pkt 3 stadfestes.
4. I saksomkostninger for lagmannsretten betaler Sveriges Television AB og Bo Landin, en for begge og begge for en, 120.000 - etthundreogtjuetusen - kroner til Gudmund Skogvik, Karl Magnus Pettersen, Astrup Jenssen, Reidar Olsen, Harald Pedersen, Bjørne Kvernmo, Guttorm Bjørkan, Ronny Warberg, Nikolai Hemmingsen, Arne Hemmingsen, Bjarne Guttormsen, Erling Paulsen, Jan Erik Pettersen, Arvid Jakobsen, Terje Bakken, Siv Heidi Bakketun og Lena Kirsti Bakketun.
5. Oppfyllelsesfristen er 2 - to - uker fra dommens forkynnelse.

Slutning i kjennelse:

Påstanden om solidaransvar for Sveriges Television AB med Bo Landin for det erstatningsbeløp han er dømt til å betale, avvises.